

PREDGOVOR

Četvrti interdisciplinarni znanstveno-stručni skup: *Grad Osijek u obrani hrvatskoga Istoka* organizirao je Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Osijek, a suorganizatori bili su: Odjel za kulturologiju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru i Ogranak Matice hrvatske Osijek. Navedeni Skup, kao i prethodna tri (Hrvatski Istok u Domovinskom ratu – iskustva, spoznaje i posljedice; Domovinski rat i njegovi društveno-ekonomski odrazi na razvoj hrvatskoga Istoka i Domovinski rat, njegove gospodarske, demografske i socijalne posljedice i perspektive na području hrvatskoga Istoka), nastavak je nastojanja znanstvene, stručne, kulturne i ine zajednice oko problematiziranja teme iz Domovinskoga rata i poslijeratne obnove hrvatskoga društva na području hrvatskoga Istoka koji je bio i ostao od strateškoga nacionalnog interesa za domovinsku i iseljenu Hrvatsku.

U prvim počecima Domovinskoga rata na području hrvatskoga Istoka odvijale su se najžešće borbe, s najvećom ratnom dinamikom i intenzitetom djelovanja hrvatskih oružanih snaga protiv dijela pobunjenih Srba i Jugoslavenske narodne armije (JNA), a uslijed čega su pale najveće vojne i civilne žrtve. Hrvatski Istok nalazi se na prostoru gdje Srbija izravno graniči s Republikom Hrvatskom, a uslijed čega su pobunjeni Srbi i JNA imali neograničenu logističku potporu. Osim toga, nacionalna struktura pučanstva na području hrvatskoga Istoka, gdje su postojale srpske enklave (Tenja, Bobota, Vera, Pačetin, Trpinja, Bijelo Brdo i druga sela), olakšavale su velikosrpsku agresiju i otežavale obrambene aktivnosti hrvatskih vlasti.

Veličanstvenom pobjedom u Domovinskom ratu nad velikosrpskim agresorom, nažalost, nije pobijedena ideja „Velike Srbije“, ona je i danas prisutna, a svjedoci smo njezinoga recidiva u svakodnevnom životu građana Republike Hrvatske i njezinom državnom okruženju. Među najpoznatije recidive velikosrpske ideje svakako spada djelovanje Dokumentaciono-informacionog centra „Veritas“ sa sjedištem u Beogradu i ispostavom u Banjoj Luci, u kojima se otvoreno krivotvori istina o Domovinskom ratu. Drugi je velikosrpski projekt novijega datuma, možda i najvažniji, a riječ je o Zakonu o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, poznatijem pod kolokvijalnim nazivom Zakon o univerzalnoj jurisdikciji. Tim se zakonom Republika Srbija izriječkom proglasila isključivo nadležnom za vođenje postupaka zbog „teških kršenja međunarodnoga humanitarnog prava izvršenih na području bivše SFRJ od 1. siječnja 1991., bez obzira na državljanstvo počinitelja ili žrtve“. Ovaj predmetni Zakon i njegova primjena u koliziji su s temeljnim načelima Povelje Ujedinjenih naroda na kojima se temelje odnosi između suverenih država. Nadalje, Zakon je u koliziji s osnovnim načelima međunarodnoga javnog prava, međunarodnoga ka-

znenog i kazneno-procesnoga prava, kao i temeljnim načelima na kojima je zasnovana i djeluje Europska unija.

Dio političke scene u Republici Hrvatskoj koji je tijekom Domovinskoga rata izravno i neizravno koketirao s Miloševićevim režimom, iako financiran hrvatskim proračunskim sredstvima, kontinuirano stigmatizira Domovinski rat, hrvatske branitelje i oficijelnu politiku i vlast, pripisujući im pritom političke atribucije kojima ih nastoji diskreditirati pred međunarodnim pravnim i političkim čimbenicima. Ovi revizionisti hrvatske povijesti, naročito onoga dijela koji se odnosi na Domovinski rat, lažnim optužbama stvorili su za sebe vrlo isplativi *etno-business*.

Prošlogodišnji je Skup tijekom 30. siječnja nastojao dati cjelovite ili djelomične odgovore na neka od navedenih tematskih područja koja su bile djelomična ili potpuna nepoznanica znanstvenoj i inoj javnosti, a odnose se na grad Osijek koji je tijekom Domovinskoga rata bio stožerno mjesto u obrani suvereniteta i teritorijalnoga integriteta Republike Hrvatske na području hrvatskoga Istoka. Ovaj je Skup sadržajno nastavak prethodna tri skupa, u njegovom radu sudjelovalo je dvadeset i šest znanstvenika, a među njima su istaknuti liječnici, teolozi, pravnici, povjesničari, ekonomisti, humanitarni djelatnici, sveučilišni i srednjoškolski profesori itd. Tijekom jednodnevnoga izlaganja izlagači su javnosti prezentirali trinaest radova iz područja: teologije, obrazovanja, kulture, antropologije, medicine, povijesti, vojne taktike i doktrine, prava, sociologije, ekonomije, politologije i humanitarnoga djelovanja.

Skup je, kao i prijašnji skupovi, posvećen braniteljima Domovinskoga rata, kao i svim domoljubima i mučenicima koji su tijekom trinaestostoljetne hrvatske povijesti izgubili život, bili proganjani, zatočeni i šikanirani boreći se za samobitnost i opstojnost hrvatskoga puka. Isto tako, Skup je posvećen i svakom drugom čovjeku koji nije pripadnik hrvatskoga nacionalnog korpusa, a bio je žrtva tijekom Domovinskoga rata, stoga ovoj skupini građana Republike Hrvatske upućujem posebnu zahvalu za sve što su učinili za samobitnost i opstojnost naše drage i jedine domovine.

Tijekom četverogodišnjega problematiziranja tema iz Domovinskoga rata na području hrvatskoga Istoka sudjelovanje u znanstveno-istraživačkom radu prijavilo je sto i osamdeset sudionika sa sto i dvadeset tema. Prošlogodišnji je Skup bio zaključni u ovakvoj organizacijskoj formi s navedenim suorganizatorima. Toplo se nadam da će neke od znanstvenih i znanstveno-istraživačkih institucija imati motive i financijska sredstva za nastavljanje započetoga rada. Uvjerenja sam da svaki događaj i individualna sudbina iz Domovinskoga rata trebaju biti precizno obrađeni i dostupni javnosti jer je povijest najbolja učiteljica života. Poznata je Ciceronova izreka koja nas tomu poučava: *Historia (est) testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis*. (Povijest je svjedok vremena, svjetlo istine, život pamćenja, učiteljica života, glasnica starine.)

In fine, zahvaljujem svima koji su mi pomogli surađujući na navedenim projektima koji će predstavljati jedan kvadratić u slaganju povijesnoga mozaika o Domovinskom ratu na području hrvatskoga Istoka.

Osijek, travnja 2019. godine

Glavni urednik:
prof. ddr. sc. Miljenko Brekalo